

6. Шапран О., Шапран В. Інноваційні технології в педагогіці та психології: їх сутність та різновиди // Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 12. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 2010. – С.147-153.

Карина Тарабун

САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК НАЙВАЖЛИВІШИЙ КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Виховання, отримане людиною, закінчено,
досягло своєї мети, коли людина настільки дозріла,
що володіє силою і волею самого себе утворювати
протягом подальшого життя, і знає спосіб і засоби,
як вона це може здійснити як індивідуум,
що впливає на світ.*

А. Дістервег

Вчитель – це головна професія. Вона є невід’ємною частиною життя будь-якої людини. Адже саме від того, як він навчить, залежить, наскільки свідомим громадянином стане людина, наскільки вона буде хорошим спеціалістом. На нашу думку, саме самоосвіта вчителя є необхідною умовою професійної діяльності педагога. Суспільство завжди ставило до вчителя найвищі вимоги. Вчитель повинен бути в курсі передових технологій, мати знання із різних сфер суспільного життя, орієнтуватися в сучасній політиці, економіці.

Основною метою самоосвіти є оновлення і вдосконалення знань, що є у фахівця, його умінь, навиків з метою досягнення бажаного рівня професійної компетентності. У сучасному суспільстві постійна самоосвіта, з одного боку, все більше стає умовою успіху в професійній діяльності, а з іншого – і це особливо важливо – вона захищає від інтелектуального зубожіння особистості [3].

Із психологічної точки зору вчителеві необхідно постійно займатися самоосвітою, оскільки специфіка вчительської праці така, що педагоги:

1) знаходяться в становищі людей, завдання яких повідомляти істину, яку вони нерідко інтерпретують відповідно до своїх поглядів, що склалися за десять і більше років до моменту її повідомлення;

2) мають обмежені в порівнянні з учнями часові можливості для отримання інформації;

3) мають порівняно обмежене коло спілкування зі своїми однолітками і нерідко обмежене професійними інтересами середовище спілкування.

Самоосвіта – це потреба, яка захищає особистість від інтелектуального зубожіння, це усвідомлений процес пізнавальної діяльності, це вдосконалення будь-яких якостей людини або її навичок [1].

Програма самоосвіти вчителя включає вдосконалення суспільно-політичних знань, ознайомлення з найбільш визначними досягненнями різних наук, збагачення літературних і естетичних уявлень, знайомство з новими тенденціями і явищами культурного життя. Особливо важливе місце займає поповнення знань з предмету і знайомство з новітніми даними відповідної науки, розвиток педагогічних, психологічних і методичних знань і умінь, що можливо лише при ознайомленні з відповідною літературою і регулярному читанні періодичних видань [1].

На наш погляд, завданням вчителя є не тільки навчати й виховувати дітей, а й бути прикладом для них. Для цього вчителеві потрібно завжди працювати над собою. Ми маємо на увазі саморозвиток, самоосвіту та самовдосконалення в різних напрямках професійної діяльності.

Такими критеріями якості професійної діяльності користується багато викладачів педагогічних вишів, серед них і Кращенко Юрій Петрович – педагог, творча, активна, цікава людина. Адже для створення ситуації успіху та формування позитивної мотивації до вивчення предметів у вихованців потрібен науковий запас, професійна компетентність, гуманізм. Завдяки цьому Кращенко Ю.П. успішно працює старшим викладачем кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ПНПУ імені В.Г.Короленка. З огляду на те, що педагоги-новатори часто мають унікальні особистісні риси, ми знайшли у Юрія Петровича також неповторні: працелюбність, гуманність, професійна компетентність, доброта та відкритість. У його діяльності студентів приваблює: широкий спектр знань, умінь, навичок, здатність до емпатії, оптимізм, професійність.

Проаналізувавши педагогічну діяльність педагога ми зрозуміли, що конкретний зміст і форми самоосвіти залежать від багатьох обставин: віку, місця проживання, предмету, що викладається, індивідуальних інтересів і захоплень, віку і рівня підготовленості учнів, з якими працює вчитель, атмосфери педагогічного колективу. Як справедливо вважав К.Д. Ушинський, «вчитель живе до тих пір, поки він вчиться, як тільки він перестає вчитися, в ньому вмирає вчитель» [2].

Самоосвіта – особливість характеру наполегливих осіб, позбавлених з якихось причин можливості отримати систематичні знання у відповідному навчальному закладі (бідність, дискримінація за національною чи релігійною ознакою, географічна віддаленість від освітніх чи культурних центрів, фізичне каліцтво при наявності доброї пам'яті і наполегливості в отриманні знань тощо). Самоосвіта в цих випадках ще й засіб виховання, загартування характеру, вивірка можливостей особи.[4] Відповідно до сказаного запропоновані шляхи самоосвіти:

- ✓ систематичне читання і звернення до авторитетних джерел (на паперових, електронних носіях);
- ✓ аналіз матеріалу джерел, перевірка їх у практиці;
- ✓ прослуховування лекцій, доповідей в установах, до яких особа не залучена офіційно;
- ✓ використання порад фахівців заради підвищення власних знань чи майстерності;
- ✓ дослідницька діяльність після досягнення певного рівня освіти, експерименти, моделювання, праця під керівництвом освіченого фахівця тощо.

Завдяки реалізації завдань самоосвіти Ю.П. Кращенко з 2012р. є заступником декана з наукової роботи природничого факультету. Він працює ще й на громадських посадах – помічник депутата в Полтавській міській раді, віце-президент «Національного студентського союзу».

Отже, українська загальноосвітня школа потребує педагога з високим рівнем професіоналізму, здатного до самоосвіти та фахового зростання. Ринкові перетворення в країні вимагають від учителя самостійності, ініціативи, бажання і вміння навчатися впродовж життя. Саме завдяки цьому самоосвітня діяльність педагога є невід'ємною складовою якості педагогічної діяльності.

Список використаної літератури

1. Бухлова Н. Мотивація до самоосвіти вчителя й учня [Текст] / Н. Бухлова // Управління освітою. – 2010. – № 18. – С. 24–26. – № 21. – С.17-21
2. Гончарова І. М. Керування самоосвітою вчителів як запорука своєчасної модернізації педагогічного колективу [Текст] / І. М. Гончарова // Завуч. Усе для роботи. – 2010. – № 13-14. – С. 35–38.
3. Колесникова О. Найкраща освіта – самоосвіта [Текст] / Оксана Колесникова // Директор школи. – 2009. – №16. – С.1, 19–23.
4. Павлюк І. Самоосвіта вчителя [Текст] / І. Павлюк // Завуч. – 2012. – № 9. – С. 9–10.